

U S N E S E N Í

Krajský soud v Ostravě, pobočka v Olomouci, jednal dne 5. listopadu 2008 v neveřejném zasedání o stížnosti svědka **Jiřího Č.**, proti usnesení Okresního soudu v Přerově, ze dne 16.5.2008, č.j. 4T 14/2008-1417 a rozhodl

t a k t o :

Podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. řádu se stížnost svědka Jiřího Č. **z a m í t á.**

O d ů v o d n ě n í :

Shora citovaným napadeným usnesením rozhodl Okresní soud v Přerově v tr. věci vedené pod sp. zn. 4T 14/2008 proti obžalovaným Romanu V. a Petru Š., kteří jsou stíháni pro tr. čin krivého obvinění ve stádiu přípravy dle § 7 odst. 1 tr. zák. k § 174 odst. 1, 2 tr. zák. tr. čin podplácení dle § 161 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák. a tr. čin nadřizování ve stádiu pokusu dle § 8 odst. 1 tr. zák. k § 166 odst. 1 tr. zák. tak, že se dle § 66 odst. 1 tr. řádu svědku Jiřímu Č. ukládá pořádková pokuta ve výši 20.000,- Kč, kdy z odůvodnění tohoto napadeného usnesení lze dovodit, že soud I. stupně přistoupil k uložení této pořádkové pokuty svědku J. Č. poté co dovodil závěr, že zmíněný svědek bezdůvodně odepřel podat v této tr. věci svědeckou výpověď. V podrobnostech je pak možno odkázat na obsah odůvodnění napadeného ustanovení, tak jak bylo vyhotoveno ze strany soudu I. stupně.

Proti tomuto usnesení podal ihned po jeho vyhlášení, jak je zřejmé z protokolu o hlavním líčení ze dne 16.5.2008 na č.l. 1357 spisu, svědek Jiří Č. stížnost a to bez bližšího zdůvodnění. Podrobněji tato podaná stížnost pak byla písemně odůvodněna svědkem Jiřím Č. až 15.10.2008, a to na základě výzvy Okresního soudu v Přerově ze dne 15.9.2008, kdy krajský soud tento požadavek písemného odůvodnění podané stížnosti, který byl soudem I. stupně zaslán svědkovi J. Č., považuje za nadbytečný, neboť tr. řád neklade okresnímu soudu za povinnost, aby stěžovateli zasílal výzvu k písemnému odůvodnění podané stížnosti.

V tomto písemně podaném odůvodnění stížnosti svědek Jiří Č. poukazuje na to, že nyní projednáváná tr. věc obž. R. V. a P. Š. velice úzce souvisí s jeho tr. věcí, která byla usnesením Okresního státního zastupitelství v Jihlavě ze dne 16.11.2007 pod č.j.

ZT 327/2007-179 pravomocně zastavena s tím, že skutek, pro který se proti osobě J. Č. tr. stíhání vedlo, se nestal. Na č.l. 1-9 tohoto odůvodnění podané stížnosti pak svědek Jiří Č. poukazuje na pochybení, ke kterým došlo při šetření jeho shora zmíněné tr. věci s tím, že s obsahem zmíněného spis. materiálu bylo manipulováno, k jeho osobě bylo a stále ještě je vedeno několik tr. spisů, kdy za zarážející stěžovatel považuje to, že někteří z policistů činných v jeho tr. věci, i přes uvedená pochybení, figurují i v nyní projednávané tr. věci vedené u Okresního soudu v Přerově pod sp. zn. 4T 14/2008 jako osoby poškozené. Tyto námitky však dle názoru krajského soudu s obsahem nyní napadeného usnesení nesouvisí, stejně tak jako příloha této písemně odůvodněné stížnosti, kterou tvoří usnesení MVČR pod č.j. IN 244/04-TČ-2007ze dne 30.5.2008, které nemá s uloženou pořádkovou pokutou a napadeným usnesením žádnou souvislost.

Argumenty svědka J. Č., které se pak již přímo konkrétně týkají nyní přezkoumávaného napadeného usnesení, lze shledat na č.l. 10-12 tohoto písemně vypracovaného odůvodnění podané stížnosti.

Zde svědek J. Č. poukazuje na to, že podání svědecké výpovědi odepřel s odkazem na čl. 28 Ústavy ČR, ze kterého vyplývá, že poslanec i senátor má právo odepřít svědectví o skutečnostech, které se dozvěděl v souvislosti s výkonem svého mandátu. Ústavodárce, takto relativně široce koncipoval právo poslance i senátora odepřít výpověď, a to nejen o skutečnostech, o kterých se dozvěděl při přímém výkonu mandátu, ale i o skutečnostech, o kterých se dozvěděl v souvislosti s výkonem mandátu poslance či senátora. Proto je namístě, dle názoru stěžovatele, podřadit pod tuto ústavní ochranu všechny informace, a to i ty, které se senátor dozví při práci v regionech, např. od občanů. Za protiústavní a nezákonné pak stěžovatel považuje to, aby byl pro využití tohoto práva sankcionován. Je pak pouze na vůli svědka, zda-li s ohledem na uvedené, odmítne podat svědeckou výpověď celkově nebo jen z části.

Právo odepřít svědectví neznamena povinnost mlčenlivosti, jde pouze o oprávnění. Není nezbytné, aby se poslanec (senátor) určité skutečnosti dověděl přímo při výkonu mandátu, postačí jen souvislost s jeho výkonem.

Z odůvodnění stížností napadeného usnesení Okresního soudu v Přerově vyplývá, že ust. čl. 28 Ústavy nelze v daném případě použít, neboť skutečnosti o projednávané tr. věci, které se sv. J. Č. mohl dozvědět v souvislosti s výkonem senátorského mandátu, nejsou předmětem svědecké výpovědi, neboť tento svědek byl k hlavnímu líčení předvolán, aby vypovídal o svých osobních prožitcích v předmětném období a o vztahu k oběma obžalovaným atd., čili o věcech, které nijak nesouvisí s výkonem mandátu senátora Parlamentu ČR.

Takovéto odůvodnění rozhodnutí o uložení pořádkové pokuty považuje stěžovatel za zmatečné a vadné, neboť z něj není zřejmé na základě jakých konkrétních skutkových zjištění a právních úvah, soud dospěl k závěru, že předmětem svědecké výpovědi jsou věci, které nijak nesouvisí s výkonem mandátu senátora. Ze strany soudu naznačené směry, ohledně nichž by měl svědek vypovídat, pak nijak nevylučují souvislost s výkonem senátorského mandátu. V této souvislosti je třeba uvést, že ze samotného předvolání k podání svědecké výpovědi dne

16.5.2008 není patrný účel předvolání. Svědek také dopředu nemůže vědět, jaké otázky mu budou ze strany soudu kladeny.

Pořádková pokuta byla ze strany soudu uložena dle ust. § 66 odst. 1 tr. řádu, kdy z tohoto citovaného ustanovení vyplývá, že pořádkovou pokutu je možno uložit z rozličných důvodů, např. tomu, kdo nevyhoví výzvě. Z odůvodnění napadeného usnesení pak nevyplývá, která podmínka vyplývající z ust. § 66 odst. 1 tr. řádu k uložení pořádkové pokuty v tomto případě byla naplněna, kdy z tohoto pohledu je nutno napadené usnesení vyhodnotit jako nepřezkoumatelné. Pro případ, že by se mělo jednat o nevyhovění výzvě, což však v odůvodnění usnesení není konkrétně uvedeno, pak výzva daná podle tr. řádu musí být doprovázena též řádným poučením, které však svědek neobdržel, neboť nebyl poučen o možnosti odepřít výpověď podle shora uvedeného článku. I z tohoto důvodu je uložení pořádkové pokuty nezákonné. Neuposlechnutí výzvě, či neuposlechnutí příkazu pak musí být v řízení o pořádkové pokutě jednoznačně a nepochybně prokázáno.

Právo odepřít svědeckví o skutečnostech, které se dozvěděl v souvislosti s výkonem své funkce, pak náleží i soudci Ústavního soudu a to na základě čl. 86 odst. 3 Ústavy, který je shodně koncipován jako čl. 28 Ústavy. Právo členů zákonodárského sboru odepřít svědeckou výpověď je známé pak i ve vyspělých západních demokraciích, např. sousedním Německu.

Závěrem podané stížnosti bylo konstatováno, že s ohledem na veškerou shora uvedenou argumentaci stěžovatele je nutno rozhodnutí o uložení pořádkové pokuty považovat za neoprávněné, kdy vzhledem k tomu bylo navrženo, aby krajský soud napadené usnesení dle ust. § 149 odst. 1 tr. řádu v celém rozsahu zrušil.

Na základě podané stížnosti přezkoumal krajský soud ve smyslu ust. § 147 odst. 1 tr. řádu správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení napadenému usnesení předcházející a na základě tohoto postupu dospěl k závěru, že podaná stížnost není důvodná.

Poté, co se krajský soud seznámil s obsahem předloženého spisového materiálu, obsahem napadeného usnesení, jakož i námitkami stěžovatele sv. J. Č., které vyplývají z podané stížnosti považuje za nutné konstatovat následující zjištěné skutečnosti.

Soud I. stupně v rámci projednávané předmětné tr. věci dospěl k závěru, že je nutno vyslechnout k dané problematice i svědka J. Č., který byl mimo jiné navrhován k výslechu jako svědek již v rámci samotné podané obžaloby, jak je zřejmé z čl. 1029 spisu.

Z čl. 1188 je pak zřejmé, že Jiří Č. jako svědek byl k hl. líčení, které se konalo dne 16.5.2008 řádně a s dostatečným časovým předstihem předvolán, a to již na počátku měsíce dubna, s ohledem na pracovní vytíženost předvolávaného svědka. K předvolání bylo užito standardního vzoru 10a tr. řádu, který slouží k předvolání svědka. Z tohoto předvolání je pak zřejmé, v jaké tr. věci má svědek vypovídat, kterých obžalovaných se tato tr. věc týká, a rovněž tak již v předtisku a formuláři tohoto předvolání je uvedeno, k čemu má svědek vypovídat. Současně je pak v tomto předvolání svědek poučen a upozorněn na význam svědecké výpovědi a to ve smyslu § 97 tr. řádu. Ze zmíněného předvolání, které bylo svědkovi doručeno, je pak zřejmý i účel předvolání, a to provedení výslechu. Navíc v této tr.

věci byl již sv. J. Č., a to v rámci přípravného řízení, a to taktéž jako svědek, vyslýchán, kdy vypovídal velmi podrobně, jak je patrné z č.l. 323-330, tudíž muselo být svědkovi zřejmé, v jaké tr. věci, ohledně jakých obžalovaných osob bude i nyní před soudem vypovídat.

Předvolání svědka k výslechu před soudem je tedy nutno považovat za výzvu, a to nejen z hlediska § 97 tr. řádu, ale i z hlediska § 66 odst. 1 tr. řádu. O významu svědecké výpovědi byl pak sv. J. Č. mimo jiné poučen již ve shora zmíněném předvolání.

Ze shora uvedeného je tedy nutno učinit závěr, že svědek J. Č. byl řádně a s dostatečným předstihem v souladu s tr. řádem k podání sv. výpovědi předvolán, byl poučen o významu této svědecké výpovědi a věděl v jaké tr. věci, a ohledně kterých obžalovaných má vypovídat.

Krajský soud pak neshledal pochybení v činnosti soudu I. stupně ani z toho hlediska, jakým způsobem byl o svých právech a povinnostech sv. J. Č. poučen těsně před zamýšleným výslechem, což je patrné nejen z protokolace na č.l. 1357 spisu, ale i z pořízeného zvukového záznamu. Svědek J. Č. byl náležitě podrobně a srozumitelně pučen dle ust. § 100 tr. řádu a 101 tr. řádu, kdy k tomuto poučení se i vyjádřil, a to tím způsobem, že není v žádném příbuzenském poměru s oběma obžalovanými, kdy neodepřel podání svědecké výpovědi ani z toho důvodu, že by si svou výpověď mohl přivodit nebezpečí tr. stíhání sám sobě nebo osobě blízké. Dále svědek uvedl, že s touto projednávanou tr. věcí nemá nic společného, a v této věci je absolutně nezaujatý, přičemž k věci nemůže uvést již nic jiného či nad rámec své výpovědi učiněné v přípravném řízení.

Nelze se tedy ztotožnit s argumentací stěžovatele, která vyplývá z podané stížnosti v tom, že by svědek nebyl k hlavnímu líčení řádně a zákonem předepsaným způsobem předvolán, že by případně nevěděl v jaké věci má vypovídat, ohledně jakých obžalovaných osob, případně že by nevěděl, jaké tématiky se výslech bude týkat.

Ust. § 99 tr. řádu se dle názoru krajského soudu na daný případ nedá vztáhnout, neboť je především povinností soudu, aby si ujasnil, zdali svědek má být vyslýchán k utajovaným informacím chráněným zvláštním zákonem, a pokud ano, je třeba za tímto účelem provést potřebná opatření. Rozdíl mezi podáním svěd. výpovědi a zachováním povinnosti mlčenlivosti si pak svědek zcela jistě uvědomuje, jak je zřejmé z odůvodnění podané stížnosti na č.l. 10, a to i vzhledem k výkonu jeho funkce. Záměrem soudu I. stupně však nebylo svědka J. Č. k takovýmto informacím vyslýchat.

Z procesního hlediska je třeba poznamenat, že o uložení pořádkové pokuty v tomto případě rozhodl příslušný orgán, a to předseda senátu v souladu s ust. § 66 odst. 1 tr. řádu, byť po poradě senátu. Ani z tohoto hlediska tedy neshledává odvolací soud v napadeném rozhodnutí pochybení.

Ze závěrečné pasáže odůvodnění napadeného usnesení je pak zřejmé, z jakého důvodu byla tato pořádková pokuta sv. J. Č. uložena, kdy tento důvod lze shledat v bezdůvodném odepření podání sv. výpovědi v předmětné tr. věci. Sv. J. Č. po náležitém poučení nevyužil možnosti odepření sv. výpovědi z důvodů vyplývajících z ust. § 100 tr. řádu,

kdy nezmiňoval ani žádné jiné podstatné skutečnosti, pro které by nemohl ve věci podat svědeckou výpověď. Okresní soud tedy dospěl ke správnému závěru, pokud tuto pořádkovou pokutu svědkovi uložil za situace, kdy dovedl, že podání sv. výpovědi bylo odepřeno bezdůvodně, čímž svědek nevyhověl výzvě, podat ve věci svojí sv. výpověď. Jednání svědka J. Č., na základě kterého byla tato pořádková pokuta uložena, má pak i krajský soud za prokázané. Na případnou možnost uložení pořádkové pokuty svědkovi při bezdůvodném odepření svědecké výpovědi byl svědek J. Č. soudem I. stupně upozorněn.

Ustanovení čl. 28 Ústavy ČR, kterým svědek J. Č. odůvodňoval odepření podání sv. výpovědi, kdy zněním tohoto článku bylo obsírně argumentováno i v podané stížnosti, pak krajský soud v souladu s názorem soudu I. stupně na daný případ nepovažuje za použitelný. V daném případě totiž sv. J. Č. nebyl předvolán k podání výsledku před soudem, a to jako senátor, který by měl vypovídat k věci, o kterých se dozvěděl v souvislosti s výkonem svého mandátu, nýbrž jako řadový občan. Jak je zřejmé z odůvodnění napadeného usnesení, soud I. stupně ani nezamýšlel svědka k věci souvisejícím s výkonem jeho mandátu vyslýchat. Svědek J. Č. věděl v jaké tr. věci bude vyslýchán, ohledně jakých obžalovaných osob, k čemuž obsáhle, bez jakýchkoliv námitek vypovídal jako svědek již v rámci přípravného řízení. Je tedy zřejmé, že výslech soudu I. stupně měl být zaměřen k jiným věcem a okolnostem, než k problematice výkonu funkce senátora a k informacím, které se takto svědek mohl dozvědět. Jestliže tedy svědkovi nic nebránilo v případě přípravného řízení k věci vypovídat, a to velmi obsáhle, pak ani v současné době neshledává krajský soud důvodu k odepření takového svědectví. Navíc sv. J. Č. před započítáním výsledku ani neznal, a nemohl znát, případně další doplňující otázky, které by na jeho předcházející výpověď, učiněnou v přípravném řízení, navazovaly. Jestliže by se tyto otázky teoreticky mohly týkat, tak jak vyplývá z čl. 28 Ústavy ČR výkonu mandátu senátora, či informací, které se takto sv. J. Č. dověděl, pak v takovémto případě by svědek z pozice své funkce mohl odepřít odpověď na některou takto konkrétně položenou otázku. Nikoliv však odmítnout a odepřít podání sv. výpovědi v celém rozsahu. Právě z tohoto pohledu shledává krajský soud odmítnutí svědecké výpovědi jako bezdůvodné. Výklad tohoto čl. 28 ze strany sv. J. Č., a to v rozsahu absolutně extenzivním, jak vyplývá z odůvodnění podané stížnosti, tedy že spočívá toliko na vůli svědka (senátora či poslance), zda odmítne podání sv. výpovědi zcela nebo jen z části, nepovažuje krajský soud za správný. Stejně tak jako argumentaci čl. 86 odst. 3 Ústavy ČR, kde se však hovoří o soudcích Ústavního soudu a tato problematika je upravena poněkud odlišně. Taktéž i argumentaci právními předpisy jiných zemí (např. v Německu) nemůže soud akceptovat, neboť na danou problematiku je nutno pohlížet z hlediska zákonů platných na území ČR a dle těchto postupovat.

Pokud se pak dále týká problematiky, zdali za bezdůvodné odepření podání sv. výpovědi je či není možno sv. J. Č., s ohledem na výkon jeho funkce, postihnout pořádkovou pokutou či nikoliv, a to v návaznosti na znění čl. 27 odst. 3 Ústavy ČR, případně pokud se týká problematiky zda-li by toto jednání svědka nemohlo být posouzeno jako přestupek ve smyslu zák. č. 200/1990 o přestupcích, považuje krajský soud s ohledem na výklad k Ústavě ČR, Komentář 1, vydání Praha C.H. Beck 1997, str. č. 41, jakož i vzhledem k nálezům a výkladům Nejvyššího soudu ČR, které tuto problematiku řešily, za nutné uvést následující.

Článek 27 odst. 3 Ústavy, podle něhož za přestupky podléhá poslanec nebo senátor jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem, nelze vykládat extenzivně tak, že se vztahuje i na jiné delikty (např. správní delikty). Tím spíše tak nelze činit za situace, kdy mezi pojmy přestupku a jiného správního deliktu či jiného deliktu Ústava na jiném místě výslovně rozlišuje (viz. čl. 65 odst. 1). Je třeba si náležitě objasnit samotný pojem přestupku. Přestupkem podle § 1 zákona o přestupcích ve znění pozdějších předpisů je zaviněné jednání, které porušuje a nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek označeno v tomto nebo jiném zákoně, a nejde-li o tr. čin nebo jiný správní delikt, který je postižitelný podle jiných právních předpisů.

S ohledem na shora uvedené pak nelze jednání sv. J. Č. tak, jak je o něm pojednáno výše, posoudit jako přestupek ve smyslu zák. č. 200/1990 Sb., neboť takovéto konkrétní jednání svědka není v celém přestupkovém zákoně uvedeno jako skutková podstata některého z přestupků v tomto zákoně uvedených.

Předmětné jednání sv. J. Č. lze nazvat pořádkovým deliktem, kdy skutková podstata takového deliktu je obsažena v jiném právním předpisu, než v zákoně o přestupcích, a to právě v tr. řádu v § 66 odst. 1 tr. řádu, který i určuje možnost, jakou sankci (pořádkové opatření) v podobě pokuty lze takovéto osobě uložit. Je tedy nutno oba tyto právní předpisy důsledně odlišovat, kdy uložení pořádkové pokuty za toto konkrétní jednání svědka, by bylo možno v tr. řízení učinit pouze a právě dle ust. tr. řádu, konkrétně dle § 66 odst. 1 tr. řádu. Uložení pořádkové pokuty je jedním z krajních prostředků udržení autority orgánů činných v tr. řízení, respektování jejich příkazů a zachování důstojnosti jednání před nimi. Tímto řízením se pak myslí pouze jednání před orgánem činným v tr. řízení, tedy i před soudem, zejména v hlavním líčení. Tr. řád je tak (např. dle ÚS 110/98-n) samostatným procesním předpisem, který má pro tr. řízení naprosto zásadní význam a je to právě on, který tento proces řídí, upravuje a vymezuje. Jeho součástí je pak i § 66, který pojednává o pořádkové pokutě, důvodech jejího uložení a její výši. Nelze tedy dané jednání svědka, které je upraveno tr. řádem, vč. možnosti uložení sankce, podřazovat pod jiný právní předpis, když v tomto směru je takováto úprava obsažena ve speciálním předpise, a to tr. řádu. Ze shora uvedeného je tedy evidentně zřejmé, že případné posuzované jednání sv. J. Č. nelze posuzovat dle zák. č. 200/1990 Sb. o přestupcích a jako přestupek jej vyhodnotit.

S ohledem na shora uvedené pak dle názoru krajského soudu uložení této pořádkové pokuty sv. J. Č. nebrání ani znění čl. 27 Ústavy ČR, neboť v daném případě zmíněné bezdůvodné odepření sv. výpovědi nelze posoudit jako protiprávní jednání obsažené v tr. zákoně v podobě tr. činu, a ani jako přestupek ve smyslu zák. č. 200/1990 Sb. o přestupcích, tak jak o přestupcích hovoří čl. 27 odst. 3 Ústavy ČR, na něž by se vztahovala poslanecká a senátorská imunita.

Uložená pořádková pokuta a to ve výši 20.000,- Kč se z hlediska své výše jeví být adekvátní majetkovým a výdělkovým poměrům sv. J. Č., kdy je třeba závěrem poznamenat, že takovéto opatření lze uložit i opakovaně, a svědka i opakovaně předvolat k hl. líčení.

S ohledem na shora uvedené konstatované skutečnosti, jakož i úvahy odvolacího soudu, byla podaná stížnost sv. J. Č. vyhodnocena jako nedůvodná a došlo k jejímu zamítnutí dle ust. § 148 odst. 1 písm. c) tr. řádu.

P o u ě n í :

Proti tomuto rozhodnutí **n e n í** další řádný opravný prostředek přípustný.

V Olomouci dne 05.11.2008

Vypracoval:
JUDr. Vladimír Sedláček

JUDr. Bohuslav Mierva
předseda senátu